

ПЕРЕДПЛАТА на "РУСЛАН"

виносить: в Австро-
на цілий рік 24 К
за пів року 12 К
на чверть року 6 К
на місяць 2 К

За границею:

на цілий рік: зі щоденною ви-
силкою 7 долярів або 14 рублів;
з висилкою двічі в тижні 6 до-
лярів або 12 рублів; з висилкою
що суботи 5 долярів або 10 руб.
Поодиноке число по 10 сотиків.

Телефон Редакції ч. 1484.

Кonto почт. щадницї ч. 98.704.

РУСЛАН

християнсько-суспільний днівник.

"Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш: а не возьмеш милості і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска". — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Міністер Сазонов і граф Берхтолд.

(Δ) Російське царство, двигнувшись ся після японського погрому і поконавши внутрішню ворохоблю, починає знову проявляти свою могутність і звертає на себе бачність в загравничній політиці. В тім часі послідувала також зміна в заграницінних взаєминах Росії до європейських держав. Давнішу основу російської заграницінної політики творило порозуміння з Німеччиною і Австро-Угорщиною, а тепер пересунула ся та основа на захід і тим спосібом витворило ся тридержавне порозуміння (Trippelentente) Росії з Англією і Францією, а се викликувало часто законотворчі, котрі часто шкідливо впливали на відносини до Німеччини і Австро-Угорщини. Особливо витворили ся невідрядні відносини між Віднем і Петербургом наслідком щораз більшого заострення орієнタルного питання, а під час босанської прилуки довели до поважної грози, которую усунув доперва рішучий напір Німеччини на петербурзьке правительство.

Шкоди заподіяні тою зміною напряму в російській заграницінній політиці відбивалися також на третім. Одінокуючи вагу такого порозуміння між трема цісарствами, намагалася німецька дипломатія усунуть викликану прилукою Боснії відчужені між Віднем а Петербургом. Граф Берхтолд уміє належно оцінити сі змагання німецької дипломатії. Обана комплений основно з відносинами в Росії, здо- бувши час в області съвітополітичних інтересів Росії і так шкодили повазі петербурзької дипломатії, що цар був приневолений зірвати з політикою Ізольского і покликати до керми заграницінної політики Сазонова, котрою поручи повести політику давним традиційним шляхом. О скілько се відносило ся до Німеччини, то Сазонову повело ся легко перевести сю задачу. Зустріч в Потдамі зазначила зворот російської політики в напрямі давній приязні і оружного побратимства з Німеччиною.

З Парижа і з Лондона намагали ся від-
так обніжити значінє Потдамської зустрічі і

представити її неначеб зробленою про людське
око. Однак політична досяглість сеї події і єї
значінє для навязання німецько-російської при-
язні представив міністер загран. справ Сазо-
нов у своїх виводах, в петербурзькій думі. Мі-
ністер Сазонов згадав вправді на першім мі-
сці про тридержавне порозуміння, але зув се
короткими словами, коли тимчасом про вза-
ємини з Німеччиною говорив велими основно-
і з великом теплом.

Тимчасом взаємини з Австро-Угорщиною все ще не зовсім уладжені, а виводи Сазонова про сю справу настроїн м інше сер-
дечно, як про взаємини з Німеччиною. З ви-
водів Сазонова можна тілько догадувати ся, що він пильно намагає ся знову привернути
давніші добре взаємини з Австро-Угорщиною
і відносить ся вражені, що ще не повело ся
сего довести вповні до бажаної мети.

Наколи між Віднем а Петербургом нема-
ще давного порозуміння, то конечно поміж тре-
ма цісарствами витворює ся певне небажане
невдоволене. А інтереси всіх трех цісарств
так тісно повязані з собою, що настрай невдо-
волення поміж двома з них конечно відбиває
ся також на третім. Одінокуючи вагу такого
порозуміння між трема цісарствами, намагала-
ся німецька дипломатія усунуть викликану
прилукою Боснії відчужені між Віднем а Пе-
тербургом. Граф Берхтолд уміє належно оці-
нити сі змагання німецької дипломатії. Обана
комплений основно з відносинами в Росії, здо-
бувши час в області съвітополітичних інтересів

російських дипломатичних кругів і на тій основі
засновані відчужені між Віднем а Петер-
бургом.

Ми вже при іншій нагоді обговорили

в нашім днівнику виводи міністра заграниц-

них спровіті гр. Берхтолдом в делегаціях, бо
они заслугували окремо уваги. Гр. Берхтолд
зазначує так торжественно непохитність союза
з Німеччиною, що мимохіть виявляє ся тут
змагане, щоби направити холодну трохи здер-
жавість свого попередника. Тим способом гр.
Берхтолд не тілько обидвом союзникам ви-
свідчив важну прислуго, але також і съвіто-
вому миру. Нема сумніву, що его виводи
положили конець змаганям Парижа і Лондо-
на, щоби Австро-Угорщину помалу приєднати
для ідеї західноєвропейських держав. При об-
говорюванні взаємин Австро-Угорщини з Італією
і Туреччиною можна в промові гр. Берхтолда
додбачи сі трудності, які ему насуває іта-
лійско-турецька війна. Виразне зазначене при-
язних відносин Австро-Угорщини до Туреччини
є неначе пригадкою зверненою до Риму.
Гр. Берхтолд називає приязнь Австро-Угор-
щини з Туреччиною справедливою "акцією"
нашої заграницінної політики і підчеркує велими
консервативний напрям сії політики. Відпові-
дно сему напрямови гр. Берхтолд рішений
перевести засаду можливого піддержання status quo
того і в будучині.

Чим більше зближиться ся російска ді-
пломатія до сего становища, котре она да-
вніше також займала, тим користівши уло-
жити ся заповіджене гр. Берхтолдом старан-
не уладжуване взаємин між Віднем а Петер-
бургом.

Успішному розвиткови сих взаємин ста-
юті перепоною дві трудності: 1) зависмість
російської суспільності від панславізму, для
котрого російське змагане до "візволення" Бал-
кану в догмою, а також москвофільська і схи-
зматиця пропаганда вношена до Галичини, а
2) верховлада російського днівникаства су-
проти парижських і лондонських змагань. Все ж
таки вже багато осягнено, наколи передовсім

урядові круги в Петербурзі, Відні і в Берліні
рівномірно знов одушевлені поважними змага-
ннями, що кладуть вагу на те, що їх здивяє,
а відсвятають на бік усі драгливі справи. В
інтересі съвітового мира і добре зрозумілих
користей всіх трех цісарств повинно бути най-
важнішою задачею дипломатії і першим об-
овязком поважного днівникаства, дальше
промошувати дорогу до обопільного порозумін-
ня і класти до сего кріпкі підвальні.

Евхаристийний конгрес у Відні

Програма рускої секції конгресової в рамках
загальної програми XXIII. міжнародного Ев-
харистийного Конгресу у Відні в вересні
1912. р.

Дня 10. вересня ві второк по полудні:
Приїзд й приняття папського легата, єго введе-
ні до церкви св. Стефана.

Дня 11. вересня в середу по полудні:
год. 5—7 : в церкві св. Стефана, офіційні
привіти, відчитання папського бреве, съвіточна
промова; год. 8 : в церкві св. Варвари: Про-
повідь одного з руских Преосвящених Епи-
скопів, потім молебень і спілікація.

Дня 12. вересня. В четвер перед полудні:
год. 6—8 : в церкві св. Варвари соборні
Служби Божі; год. 8: в церкві "ам Hof" ру-
мунська архієрейська Служба Божа; год. 8 : в
церкві св. Варвари руска архієрейська Служба
Божа; год. 10—12, в церкві св. Варвари рускі
реферати на евхаристийні теми, дискусія і
резолюції; — по полудні: год. 2—4: в церкві
св. Варвари дальші реферати, дискусія і ре-
золюції; год. 5—7: в церкві св. Стефана: II.

Лев Толстой.

Віправа.

(Дальше).

Висока стать полковника Розенкранца снуvala ся в авлі по всіх усюдах. Він без перерви видавав розкази і виглядав немови чоловік, занятий незвично важними справами. Я бачив, як з гордим виразом вийшов з одної саклі; зараз за ним два вояки провадили звязаного старого Татарина. Старець, якого одія складала ся з подергото, пестрого бешмета і обідраніх сподінь, сув так ніжній, що здавало ся, немовби міцно звязані на хребті его кости і руки на силу держали ся в раменах а криві, босі ноги відмовляли послуху. Его лице а навіть виголену частину чашки покривали глубокі морщини. Викривлені, беззубі уста, окруженні сивими, підстриженіми вусами і бородою, безустанно рухали ся, немовби щось пережували, але в червоних очах проміжкували ще огонь і виразно малювали ся старече рівнодушність до життя.

Розенкранц запитав его через товмача, чому не втік разом з іншими.

— Кудаж мені йти? — відповів спокійно, дивлячись в противну сторону.

— Туда, що й інші! — сказав хтось.

— Джигіти пішли бити ся з Росіянами, а я старий.

— Тиж не боїш ся Росіян?

— Цо мені Росіяни зроблять? Я старий — повторив, недбало відміючись в стоячих довкола него воїків.

Вертаючи, я бачив, як сей старець без шапки, зі звязаними руками трал ся за сідлом рядового козака і з тим самим виразом рівнодушності глядів довкола себе. Треба було его для виміни полонених. Й видрапав ся на дах і сів обіч капітана.

— Здається, що неприятель не дуже сильний — сказав я, хоча почуті его думку про закінчуєнну стичку.

— Неприятель? — повторив зі здивованім — алеж его зовсім не було. Чиж се називає ся неприятель? От, вечером, коли рушимо з поворотом, побачите, як будуть нас відпроваджувати, богато їх там висипле! — додав вказуючи люлькою на яр, котрим ми переходили ранком.

— Цо там діє ся? — запитав я занепокоєний, перериваючи капітанові і вказуючи на гromadku донських козаків, які зібралися довкола чогось недалеко від нас. З поміж них чути було щось немов плач дитини і слова:

— Ей, не рубай... зачекай... побачить...

— Чи маєш ніж Евстігніїв? Давай ніж...

— Чимсь ділять ся, лайдаки — відповів спокійно капітан.

Але в тій самій хвилі, з розпаленiem,

перестріщеним лицем вибіг з поза рога улиці, гарний прaporщик, і вимахуючи руками, кинув ся до козаків.

— Не рухайте, не буйте єго кричав дітиним голосом.

Побачивши офіцера, козаки розступилися і випустили молоді кізлята. Молодий прaporщик не зів, що з собою почати, щось пробурмутів і станув перед ними засормлений; побачивши на дасі мене і капітана, ще більше спаленів і підскакуючи підбіг до нас.

— Я думав, що хотіли забити дитину — сказав з несмілим усміхом.

X.

Генерал з кавалерією рушив передом. Полк, з яким я йшов в кріпості Н., лишився в задній сторожі. Компанії капітана Хлопова і поручника Розенкранца машерували разом. Слови капітана спровадилися. Скорільки ми війшли до ліса, про котрій говорив, як з обох боків почали показувати сікні і піші татари і то так близько, що я знаменито міг бачити, як деякі з них, зігнені, з гвінтівкою в руці перебігали від одного дерева до другого.

Капітан зняв шапку і побожно перехресьв ся; кілька старих салдатів зробило те саме.

В лісі роздалися крики: "яй г'яр! яй Урус!" Сухі, уривані стріли з гвінтівок сипалися оден по другім, кулі свистіли в обох

сторін. Наші, мовчки, відповідали густим огнем. В рядах інколи можна було чути уваги менше більше того рода: "ось звідки він палить, єму добре з ліса, армат би треба... ітд. Армати заїздили наперед і по кількох сальвах картачами, сили неприятеля, здається слабі, але по хвилі і з кождим кроком, які ставляло військо, огонь криків і вереск зростали. Не вспіли ми ще відійти на триста сажнів від аяла, як над нами зі свистом почали перелітати ворожі кули. Я бачив, як така куля убила вояка... але на що описувати подробиці такого страшного образу, коли я сам дав би богато за се, щоби про се забути! Полковник Розенкранц сам стріляв з гвінтівки, не вмовляючи ані на хвилю, охриплим голосом кричав на салдатів і що сили перебігав на коні з одного кінця ланцуха на другий. Він трохи зблід, що гармоніювало з его вовчиною поставко

святочне зібране з промовами; год. 8: в церкві св. Варвари проповідь одного з руских Преосвящених Епископів, молебен і суплікація.

Дня 13. вересня в п'ятницю: такий самий порядок, як в четвер, з тим відмінком, що в церкві „ам Hof“ о год. 8. рано відправитися вірменська архієрейська Служба Божа.

Дня 14. вересня, в суботу перед полуночю: год. 6—8: в церкві св. Варвари соборній Служби Божії; год. 8: руска архієрейська Служба Божа в церкві „ам Hof“ відправитися в сослуженню всіх руских Преосвящених; — в полуночі: год. 11—1: в церкві св. Стефана послідне святочне зібране, на якім буде: Загальний звіт з конгресових вард, голосовані над виесеннями поодиноких секцій і промовами; по полуночі: Сповідь в церкві св. Варвари.

Дня 15. вересня: в неділю перед полуночю: год. 5—7: в церкві св. Варвари соборній Служби Божії; год. 7: в церкві св. Варвари архієрейська Служба Божа, потім процесіональний похід до церкви св. Стефана; год. 10: процесіональний похід від церкви св. Стефана з Найсв. Тайнами на бургову площа, де відправитися Служба Божа з благословенем Найсв. Тайнами.

Рускі реферати на Євхаристичнім Конгресі у Відні.

Вступна промова: Завіщане Господне, єго приняті, розповсюднене і оборона.

1. Посліданане Євхаристії в греко-катол. обряді.

2. Дбане священика про Нсьв. Євхаристію (церковна окраса, церковний причет).

3. Виховане молодежі, а часте св. Причастіє.

4. Значінє Тайни Покаяння і Євхаристії в житті християнина.

5. Богослови, а опіка над молодежю.

6. Нсьв. Євхаристія, а педагогіка.

7. Душпастирське значінє пісні євхаристичних і пісні при Службі Божій.

8. Реформа родини через Нсьв. Євхаристію.

9. Поміч жінщин в душпастирській службі (наука катехизму, власна поміч для умираючих, домашна поміч для хорів, місії на зелінічих двірцах).

10. Душпастирство по великих містах (проповідь як части Служби Божої, дбане про порядок богослужень).

11. Історія переховання Нсьв. Тайн в грецькому обряді.

12. Потреба конкорданції грецького і латинського обряду.

13. Св. Йоан Златоустий яко учитель Євхаристії.

14. Через Нсьв. Євхаристію до злуки церков.

15. Найновіша фаза питання про епіклезу.

16. Пресв. Євхаристія в історії університетів.

17. Житі в товариствах, а Пресв. Євхаристія.

Кінцеві промови: Царина краси, а Пресв. Євхаристія; Нсьв. Євхаристія, а будучність Церкви.

Йосиф II. чи Ян Казимир?

(З нагоди святковання минулой 250-літньої річниці встановлення львівського університету).

(Конець).

З другої сторони тверджене обох істориків університету, що до заложення нового університету у Львові „Zobowiązywało nowy rząd zajęcie akademii lwowskiej“ (Finkel I, ст. 43), та що „Uniwersytet Józefiński nie był właściwie kreacyją całą dowolną, dopiero przez rząd austriacki zainicjowaną“ (Starzyński II, ст. 413) є зовсім довільне. Ми виказали, що академія Яна Казимира була інституцією нелегальною (се підносить і сам проф. Фінкель I, ст. 35: „Akademia lwowska – nieuznana“, тож не могла нікого до нічого зобовязувати. Цісар Йосиф II. руководив ся чим іншим. „Główne celem uniwersytetu – jego założeniem –

było przygotowanie zdolnych urzędników państwowych... Temu zasadami powodowały się też rządy, zakładając uniwertytet lwowski...“ (Schüller - Reriloński: Z przeszłości Galicyi, 2 вид. Lwów 1895 ст. 61). І хоч проф. Стажинський обурюєся на Лемаса (I, ст. 413), котрий каже, що цісар Йосиф II. заложив новий університет якою імечкою, то сеж каже і проф. Бальцер, як вище було подано, бо згадуючи про „plany germanizacyjne“ при закладані нових університетів пише, що „w tym to głównie celu“ повстав і Львівський Університет.

Що більше, не можна говорити про якийсь „обовязок“ австрійського правительства, заложити новий університет у Львові, бо заносилося на те, що його зложати дейнде.

Надворна комісія просувала в 1776 р. губернію, чи „nie byłoby lepiej otworzyć uniwersytet w innym mieście, n. p. w Zamostiu, gdzie wedle zapewnienia arcybiskupa (lwowskiego) jest już uniwersytet czyli akademia“ (отже в тім часі у Львові не було ніякого університету!) А далі писали, чи не надавав би ся лучше на се з огляду на те, що Замосте є твердинею і приватною власностю, „królewskie miasto Przemysł“ (чому не Заліщики?!). (Finkel - Starzyński I, ст. 43). Сам проф. Стажинський (II, ст. 413) пишучи, що Університет Йосифінський „miał być właściwie prawnym następcą greczonnej Akademii (Jana Kazimiira), tudzież duchowym spadkobiercą Akademii w Zamostiu, założonej dla potrzeb russkich prowincji Rzeczypospolitej polskiej“ po niedojściu do skutku postanowionego przez Jana Kazimierza Uniwersytetu we Lwowie, а зwiniecy gównoczesne przez rząd austriacki, додає таку уяву:

„Wiadomo z pierwszej części (str. 43), że pierwotnie nawet zastanawiano się nad tem, czy nie zostawić nadal Akademii w Zamostiu, przekształcając ją na model innych uniwersytetów austriackich, zamiast założyć nową Akademię we Lwowie lub innym miejscu“. Отже й тут бачимо призначення, що в тім часі у Львові ніякої академії не було, бо треба було закладати нову.

Перейдім до сего, чи цісар Йосиф II. уважав новий університет континуацією давного університету Яна Казимира?

В річницю смерті своєї матері цісаревої Marii Teresii для 29. листопада 1781 р. писав так цісар Йосиф II.: „W Austrii będą tylko trzy wielkie uniwersytety: w Wiedniu, w Pradze i w Galicyi. W stolicznych miastach innych prowincji: w Innsbrucku, Bernie i t. d. zastąpię je gimnazja... Z zniesionych uniwersytetów (w miejscowościach powstanąt zw. gimnazja) wybierze się najdolniejszych profesorów dla uniwersytetu, który ma powstać w Galicyi“. (Finkel - Starzyński I, ст. 45).

В ерекційнім дипломі, виданім 21. жовтня 1784 р. каже цісар Йосиф II.: „Erstens erklären wir die in der galizischen Hauptstadt Lemberg gegenwärtig bestehenden (то є, зорганізовані вже в часах Марії Тересії) und noch künftig dort einzuführenden Lehr- und Unterrichtsanstalten in ihrem ganzen Umfange als eine wahre Universität und hohe Schule... Zweitens geben wir hiemit dieser neuerrichteten Universität das Recht...“ (ibid. ст. 52).

Звернути будить ся увагу на те, що слово „errichten“ не означає „urządzić“ (про „urządzenie“ пише проф. Бальцер), а значить у фондувати, чи як Німець каже, „stiften“ (gl. n. pr. Sanders: Handwörterbuch der deutschen Sprache, 3 Aufl. Leipzig 1883 ст. 214). Тут оно скріплене ще приставкою „ne“. Що цісар Йосиф II. вважав себе основником і фондатором нового університету, съвідчить найлучше мідала, вибита на памятку у фондовання нового університету (репродукція в Österr.-ung. Monarchie“ том „Galizien“ ст. 227) в написію на головній стороні: „Josephus II. Augustus“, на відвороті: „Optimam.

art. ludis, in Galicia constitut. Academia. Leopol. MDCCCLXXXIII.“ Слово „constituo“ значить „errichtend, gründend, veranstaltend, aufstellen“ (пор. n. pr. George: Ausführliches lateinisch-deutsches Handwörterbuch“ I, Leipzig 1879 ст. 1456), а слово „constitutor“ значить „der Aufsteller (ibid. ст. 1459).

Так отже цісар Йосиф вважав себе не якимсь „kontinuatorom“ давнішого університету Яна Казимира, а „constitutor-om“ зовсім нового. Що ж сучасники задивлялися на него, як на новоустановлений університет, съвідчить хоч би бесіда губернатора гр. Brigitte в часі першої інавгурації 16. листопада 1784 р.: „Jego Cesarska Mość Najdostojniejszy Cesarz mając zwrócone troskiowe oko na najwyższe dobro swoich królestw a manowice na Galicye, tutaj sztuk i umiejętności siedzibę wzniesie pragnie... Dilatęgo ją uproszycz odpowiednimi przywilejami i najlepszymi ze wszystkich królestw wybranymi nauczycielami i ustanowił uniwersytet, imieniem swoim Józefińskim nazwać go pozwolił“. (ibid. ст. 57). А звертаючись до первого ректора заявив губернатор, що він „obieśnie jednomyslnie uczonych mężów głosami osiągnął najwyższą władzę w nowym tym Józefińskim uniwersytecie“ (ibid.). Потім ректор „sławił fundatora i jego dzieło“ (ibid.).

В горі бачили ми, що й протягом цілого XIX. ст. вважали сей університет фондациєю цісаря Йосифа II. і аж в останнім десятилітку цього століття виринула ні з сего, ні з того гадка, вважати его фондациєю Яна Казимира.

Похваляючи намір польської суспільності почтити пам'ять Яна Казимира як фундатора першого університету у Львові, вважаємо замір львівського академічного сенату, на чолі которого стоїть ректор-історик, съвідкувати 250-річницю фондациї університету Яна Казимира як річницю фондациї та першого Університету ім. ціс. Франца I. з огляду на се, що:

1. Університет Яна Казимира був інституцією нелегальною,

2. Упав з хвилею касати Ордену Єзуїтів 1773 р.

3. Що в 1884 р обходив вже академічний сенат офіційно сотну річницю ествовання Університету ім. ціс. Франца I.

нельояльностю згядом свого „Constitutor-a“, цісаря Йосифа II.

Відповідь „Галичинів“.

„Галичинів“ в чч. 94 і 95-і помістив передовицю п. з. „Gdzie korzeń zła?“, в котрій обговорює справи порушені дописцем „Ruslana“ з під Львова в ч. 16 і полеміку, котра з того приводу вивязала ся між „Нивою“ амною. Однак питомою єму методою „Галичинів“, повириявши із загаданої дописи, а таож із моєї відповіди „Ниві“ дейкі місця, намагає ся їх узагальнити і представляючи русофільську частину духовенства зовсім бездоганною, накидав ся на „все молодое українськое духовенство“, підсувуючи єму атеїзм а навіть анархізм! Ціль „Галичиніна“ зовсім ясна і зрозуміла, бо він хотів при сій нагоді виліти свою жовч на наших Владик, що вібіто при принятию кандидатів до духовної семінарії руководять ся не кваліфікацією їх а політичним віроісповіданем, а при тім також допустив ся грубої неправди, наче питомці духовної семінарії не займаються духовними студіями, а Марксом, Лясалем і т. п., хоч загально відомо, що питомцям не тільки таких творів читати не вільно, але навіть по літичних часописах.

Що між гімназіальним молодіжем вводиться пропаганда соціалістичної і безвірністі, а з другого боку московської і схизматиці, се відома загально річ, але також і се річ певна, що такі, котрі поточніше переняли одніми або іншими країнами в часі гімназійних студій, не дістали ся до духовної семінарії а відсунені таких компетентів від

принята давала повід до брутальних демонстрацій (між іншими в Перемишлі перед епископською палатою, перед двома роками). Отже inde irae „Галичиніна“, котрий намагає ся недостачі або занедбання одиниць, на які вказано в дописі „Ruslana“ і в моїй відповіди „Ниві“, розтягнуті на весь загал українського духовенства, коли тимчасом, як всякий безсторонній пересвідчiti ся може і як я се рішучо вказаних у відповіді о. Ярослава Левицькому, замітки дописця а також мої власні не відносилися тільки до загалу русского духовенства, але навіть не відносилися до загалу львівських катехитів, а лише до деяких одиниць. Тимто і виводи о. Ярослава Левицького і о. Щепанюка і виводи „Галичиніна“ є зовсім безосновні.

Колиже „Галичинів“ намагає ся вправдати від усіх вини русофільське духовенство львівське, то розминася з правдою, бо в ч. 16. дописець виразно згадує про занедбані „маститих русских священиків“, а на основі інформації що й нозасягеної у цього дописця, можу тут рішучо зазначити, що жалі дописця про ти школи сьв. Антонія на Личакові відносять ся до того часу, коли там сповняв обов'язки як раз русофільський катехит, а не теперішній.

Колиже „Галичинів“ задав питане „Gdzie korzeń zła?“, то повинен ударити ся в груди, що його діяльність і єго однодумців ваподіяла велично богато лиха, підкопала основи катол. Церкви і повагу наших Владик та видала ті плоди, які ми бачимо в Америці (Крохмальний et comp.), а також тут в Горлицькім і Ясельськім, в Сокальськім, Равськім і Жовківськім повіті.

На сю роботу „Галичиніна“ і єго однодумців вказував я протягом довгих літ, не оглядаючись на кидані на мене напасти, а так само не вагав ся я зовсім явно вказати на хиби і недостачі в нашім власнім таборі, за що мене рівнож стрінули грубі напасти. Прайдержуючись засади „amicus Cato, amicus Plato, sed magis amica veritas“ бажав я звернути бачність на потребу усунення хиб і недостач, звідки они не походили, в інтересі добра нашої Церкви і народу. Задля того з повним спокієм суміння переносив я звісно всяку напасті „Галичиніна“ et comp., а так само спокійно перенесу всі напасти, які сиплять ся на мене чи то в „Dile“ чи в „Ниві“ бо правда в очі коле і правда всюди нівечить ся, а всеж таки відзначити ся.

Ол. Барвінський.

Просимо дамагати ся „Ruslana“ по всіх реставраціях, каварнях, торговлях і приєднувати нам нових передплатників в кругах своїх знакомих.

З державної ради

ктических спростовуваннях відіслано предлогу до комісії.

П. Мільверт предложив звіт правничої комісії в справі правительственної предліги що до кількох змін карної процедури в предметі вчинювання слідчої вязниці до кари.

Пос. Найман обговорював конечність реформи і заявив ся за допущенем оборонців до вступного слідства.

На сім замкнено розправу і вибрано головних беєдників п. п. Лісевича „за“ і Офнера „проти“. Наради відложені.

Пос. Ікопескул-Гречул здав звіт іменем комісії нагани. Комісія переслухала всі інтересовані сторони; посли зложили перед комісією взаємні заяви, котрими положено всі спори. Наслідком сего не було причини приходити з внеском о висказанії нагани. Звітник просив палату о приняті сего звіту до відома. Палата на се згодила ся.

Приступлено до дальшої розправи над наглими внеском в справі реформи домово-чиншового податку.

По промові п. Леа наради відложені.

Пос. Брайтер в запиті до предсідника дамагав ся розслідження замітів президії польської народно-демократичної партії проти міністра Длугоша та повідомлення про вислід палати.

Предсідник заявив, що ся справа не належить до президії, та вказав на се, що коло польське висказало міністрові Длугошові довіру.

П. Кеметтер зложив відтак іменем христ. суспільної партії заяву, що розповсюднені останніми днями поголоски, немов би се сторонництво хотіло утруднити праці палати, або змагало навіть до розвязання палати, є неправдиві. Христ. суспільне сторонництво широ буде стреміти до удержання здібності посольської палати до праці і брати участь в її працях.

На сім замкнено засідане; слідуюче відторник.

Військова комісія радила дальше над військовим законом.

По промовах п. п. Прошина і Смерала забрав голос пос. Н. Василько і виводив, що зі становища конечності і користі для населення можна би згодити ся на сей закон, котрий спеціально для східної частини монархії з огляду на російського сусіда є конечним. На випадок війни з Росією сі провінції були бы тереном війни. Вправді говорить ся тепер про мініме майбутнє порозуміння з Росією, однак атмосфера московської роботи винародовлювання в Галичині і на Буковині і безнестанні шпигунські афери не дуже надають ся до такого зближення. Оціля обговорював п. Василько користі для населення з заведеної дволітньої військової служби, а вкінці заявив, що мимо сего Русини без одержання запоруки що до основания руського університету, не будуть голосувати за військовими предлогами без огляду на партійні принадлежності.

По промовах п. п. Губера, Гайлінгера і Кльофача наради відложені.

Правничі комісії покіачила загальну розправу над правительственною предлогою в справі карного поступування в адміністративній дієві. На найближшім засіданні комісії відбудеться голосування що до сего, чи комісія має приступити до подрібної розправи над сею предлогою, чи відослати її до підкомуїтету.

На підкомуїтеті правничої комісії під час дальшої загальної розправи над військовою карною процедурою обговорював міністер судівництва Гохенбургер подробиці закону, висказуючи пересвідчене, що начерк здійснє новочасні основи карного поступування і просив о переході до подрібної розправи.

Генерал-адвітор Ружицький просив відтак з поручення міністра краївської оборони, щоби не жадано дальнішого усування військового живла з військових судів,

НОВИНКИ.

— **Календар.** В неділю: руско-кат.: Івана; римо-кат.: Теодори. — В понеділок: руско-кат.: Якова ап.: римо-кат.: Сервата. — Вівторок: руско-кат.: Єремії проп.; римо-кат.: Бонифратрия.

— Учасники евхаристичного конгресу у Відні будуть могли оглядати за оказанем карти у-

часті отсії вистави: А) Вистави, які уладжено з нагоди евхаристичного конгресу: 1) Вистава для християнської штуки в прибудовані ц. к. австр. музею. 2) Катех-літург. вистава в надворній бібліотеці. 3) Вистава славних рукописій релігійного змісту в „Альбертині“. Б) Інші достойні оглянення місця і предмети, як церемоніальні ризи духовні в двірському замку, арсенал з військовим музеєм, ц. к. палаць, двірський і державний архів, надворний музей історії штуки і природи, скарбницю цісарського дому, духовну скарбницю в цісарському дворі, галерею образів кн. Ліхтенштайні, історичний музей міста Відня, австрійський музей штуки і промислу, музей для австрійського народознавства, Hofwagenburg, надворну школу Їзди, пальмовий дім, звіринець в Шенбрунні і інші подиву достойні річки. Про інші подробиці дізнаються ся учасники від своїх провідників, яких кождий учасник буде мати, і з часописій. Також цісарська гробниця в костелі Капуцинів буде отворена для учасників конгресу 13. і 14. вересня.

— **Школа ім. М. Шашкевича в Станіславові.** Повітовий комітет „Рідної Школи“ закладає чотирокласову народну школу в Станіславові. Школа буде містити ся в домі „Сокола“ при ул. Третого Мая ч. 18. Положене школи буде дуже гарне. Сама середина міста, при тім великий город і сала „Сокола“ до розпорядимости. Ученики будуть могли в ній учити ся руанки. Учити будуть першорядні сили учительські. Комітет отвірає першу і трету клясу. До сеї останні будуть могли вписувати ся ті діти, які скінчили II. кл. вавіть в польських школах. Також і селянські діти, які покінчили сельські школи, а хотіть ходити до вищих шкіл, можуть записати ся до першої кляси, де дістануть добре підготовлене головно до гімназії. Школа є приватна, але за науку не платить ся, тимбільше отже повинні дооколичні селяни посилати там свої діти.

— **Управильнене професорської плати.** Вчера була у міністра просвіті депутатія в справі управильнення плати професорів університету. В депутатії брали також участь проф. Гальбан і Колесса. Міністер відповів дуже прихильно, однача застеріг собі, що словенене тих бажань залежати буде від пологоди фінансових предлог. Також зазначив, що і службова прагматика буде залежати від тих пологод.

— **При Головім Виділі Товариства „Пресвітарі“ у Львові** основала ся театрально-організаційна комісія, яка мати ме на ціли подавати всілякі поради і вказівки аматорским кружкам театральним по наших селах та місточках (при читальнях, „Соколах“, „Січах“, „Руских Бесідах“ ітд.).

— **Нові цукроварні в Галичині.** Намісництво уділило Андр. кн. Любомірському разом з Бюром для рільничих справ у Львові, вступного дозволу на заложене акційного товариства під фірмою: „Галицькі рільничі цукроварні акційне товариство“. Початковий акційний капітал виноситься 8 міліонів корон. Товариство хоче будувати цукроварні в східній і західній Галичині.

Оповістки.

— **Устні іспити зрілості в учительських семінаріях** відбудуться: а) в мужеских: в Кросні 10. червня, у Львові 17. червня, в Самборі 1. черв., в Сокалі 20. черв., в Станіславові 12. черв., в Старім Санчи 10. черв., в Тернополі 14. черв., а в Заліщиках 3. червня. б) в державних учит. сем. женьскіх: у Львові і в Перемишлі 17. червня; в) в приватних польських сем. у Львові: Стшалковської 1. червня, Рихновської 1. липня; в Самборі і в Станіславові 1. липня. Час письменних іспитів назначать дотичні дирекції. Іспит зрілості в женськім ліцею ім. кор. Ядвігі у Львові відбудеться 1. червня. Час письменного іспиту назначить дирекція.

— **На рідині школі Р. Т. П.** жертвував дівінду від уділів Вп. Андрій Олеський з Підгайчик коло Львова в квоті 8:10 К. За дар сей складає Тов. Педаг. Вп. жертвовав цеширу подяку. Vivat sequens.

— **З Відні пишуть нам:** Довірочна нарада українського студенства у Відні в справі основання українського університету у Львові відбудеться 16. с. м. о год. 7-мій вечером в льокалі тов. „Січ“ при Bennogasse 29, VIII округ. За комітет скликуючий: Vas. Kульчицький-Цмайлло, студ. пр., Анатоль Матвій, студ. пр., Гамерський, студ. фільос.

— **Позір!** Звертає ся увагу всім тим, які відносять ся листовно до нашого Товариства або до часописій „Учитель“ і „Дзвінок“, що письма належать маркувати лише значками

Р. Т. П. Ісля би в якій місцевині тих марок не було, належить жадати від купців спровадження. Товариство висилає марки купцям за готовку і дає їм купецький рабат за продажу.— Руске Тов. *Педагогічне у Львові.*

Посмертні + оповістки.

— **Володимир Конрад,** судия в Сяноці, помер дnia 8. мая 1912. по довгій і тяжкій недугі грудні в 33. році життя в домі свого брата в Угорці коло Порохника. В молодім по-кійнику тратить Русь-Україна знова одного з найкрасіших синів і труженників на народній ниві. Земля первом молодому і многонадійному житю так рано скоченому. В. в.!

Телеграми

в дні 11. маля.

— **Віденсь.** „Die Zeit“ доносить, що міністер предсідник др. Лукач виступить імовірно з начерком, щоби в сім році угорський сойм взялдо австрійського парламенту ухвалили лише нормальний контингент рекрутів, бо бачить, що в теперішніх відносинах не можливе в его підвищення.

— **Софія.** Доносять з правительственных кругів, що в перших днях червня пойде болгарський король з королевою і наслідником престола до Відня на два дні у відвідини до цісаря Франц Йосифа і замешкають в цісарському замку.

— **Лондон.** „Tаймс“ доносить з Царгороду, що революціонери звели тяжку борбу в 49. пол. турецкої піхоти коло Цібri. Турки стралили коло 100 жовнірів. Рівночасно доносять з Атен, що альбанські ворохобники перервали получення межі Дияковаром, а Прізреном. Болгарські революційні комітети завзято напомняють до загальної ворохобні.

20.100 корон.

— Одержано до поміщення отсей поклик:

З початком року 1911. основано у Львові нове бурсове товариство „Українсько-руска бурса ім. Митрополита гр. А. Шептицького“, яке поставило собі за ціль виховувати шкільну молодіж в патріотичні і релігійні дусі, удержувати для неї бурси, а передовсім закупити будинок для тієї бурси.

— На наш зазив зволили Вп. Добродії зі Львова і з провінції поспішити з жертвами і по конець цвітня 1912. р. suma тих жертв разом з відсотками виносить 20.100 К. Однака суму ся не вистарчав, щоби можна було з помочкою банкової позички приступити до купна будинку, в якім знайде захист бідна молодіж шкіл, поміщених в середмісті, а головно ученики другої української філіяльної гімназії, приміщеної в „Народній Домі“. На початок потребуємо конче бодай 30.000 К, а нема надії, щоби львівські Русини могли в короткім часі зложити недостаючих 10.000 К.

— З уваги на те, просимо о присланні датків Вп. 1) П. Львовян таких, котрі ще не зложили в цілості декларованих квот, як і тих, що досі ще не причинили ся до збільшення нашого фонду, а 2) особливо звертаємося до Вп. Добродії з провінції, щоби своїми жертвами уможливили нам здійснити сважне, пекуче а невідкладне діло. Наш горячий відклик до Вп. Патріотів з провінції вправдуємо тим, що до львівських українських гімназій горне ся молодіж з цілого краю і головно ученики з прізвіщем відповідної будуть користати з бурси, в якій будуть мати здорове приміщене і удержане, привикнут до систематичної праці, карності і ладу, так їм потрібних в пізнішім життю і громадянській діяльності та збереже ся їх від впливів, які могли би їх руйнувати фізично і морально.

Хто бажає красшої долі свому народові та скріплення наших сил народних через прист съвідомої, ідейної інтелігенції, для кого нерівнодушний упадок фреквенції нашої молодіжі в другій українській гімназії у Львові, той не може перейти до порядку дневного над нашим прошенем, а ласкаво причинити свою лептою до зібрання недостаючих нам ще 10.000 К.

Жертви для нашої бурси і позички на залишки просимо слати від тепер не на іншу нашу інституцію фінансову лише до Земельного Банку у Львові, ул. Підвальна ч. 7. на вкладко-

ву книжочку ч. 793, зазначивши, що гроші призначенні на Українсько-руську бурсу ім. Митрополита Шептицького, а всяки письма на адресу Вп. п. Ізидора Громницького, радника шкільного і Директора Філії акад. гімн., ул. Театральна ч. 22.

У Львові, дні 10. мая 1912.

Виділ Товариства Українсько-руська Бурса ім. Митрополита Адріана Шептицького.

Балаканка.

(Дальше).

Не раз я мірковав, чому то женщинам не дати такі самі права, як мужчинам. Але передовсім мусить бути отта основна, закладна права: рівні права, але і рівні обов'язки. Одним з найважливіших обов'язків є слуги війську. Чи не можна женщинам навязати службу війсь

вих мужчин також нема. Житє всіх і вся паплюжив. Таке зовсім пусто важким дарунком неба, а сте голюкан зовсім справи не підносять, мужчина яко сильнійшим припав незрівано більший тягар в житю, ніж женщинам. Нарікати нема що, так есть і так буде, шкода даром тратити слів. Годі також промовчати, що деякі женщины можуть в де-чім важні віддавати услуги як пр. оригінальним утворами в поезії, в науках, в штуці, в промислі.. Але, як сказано, се лише рідкі висми. В декотрих заводах женщины далеко вище пінять ся, як мужчини. І так пр. співачки первостепенні платять в театрах далеко вище, ніж первостепених співаків, хочби і рівнорядних.

Пол женський має інші притоми, ніж пол мужеський, інше призначене жінкам, а мужчин — а взаємно себе доповнюють. Найвище становище осягає жінка яко супруга, яко вірна подруга мужа, яко мати. Матери, люблячій матери світ складає всюдь найбільшу честь. Що жінки не посідають виборчого права, що в загальному праводавстві і виконуванню прав грають лише зовсім підрядну роль, се їм самим зовсім не скодить. Мають они з природи виникаючі обовязки, котрі суть їх властивим живим, їх удержануть, кріплять і побуджують. Впрочому інтелігентні жінки, хоті не мають права до виборів, таки своїми способами впливають на мужчин і так дійстю діється найчастіше, що мужчини прив'язують світом, а жінки мужчинами.

Що таки у жінки невідкладно сильніше ніж у мужчин, то язик. Не даром то каже наш люд, що язиком жінка старша від чоловіка (мужа). І дійсно так. Най муж знає десять язиків, фільольгою і граматику та всікі науки, таки в спорі з женою не видерхеть; одним язиком, без всякої граматики всеого переговорить і все єї стане „правда“. Так було в давні давен.

В полуночі Европі живе комаха звана дзиґоткою. Самчик дзиґотки видає голосне цвіркане, подібне до цвіркути наших цвіркунів, самочки же суть безголосі. В тім цвірканю любовали собі старинні, годували дзиґотки медом і удержували „для співу“ в золотих клітках. Поети старинні навіть в сти-хах славили щасливі дзиґотки, бо у них сам-ки і німі. Відко, що перед язиком жіночим трепетали навіть давні Римляни, завоюватель світу. А в наших часах декотрі беруть в по-друже панни німі, а то щоб бути безпечним перед нахабою жіночого язика. Здавалось би, се дуже мудро, але нам здає ся, переборщен-но. Впрочому de gustibus non disputandum. По нашій думці треба так принимати, як есть: і найлюбійша жінка иноді поколе язиком. Але за тов осібного віча не будем скликовати і не будем ремствовати на тріскати жінки і на кривду мужчин, суфражистами не станем. Мужчинам випадає терпеливо зносити „долю“ потішуючись хиба тим, що і найкрасша рожа не без колців.

Тепер поговорім дещо про наші місцеві справи, іменно річ поведемо про наше село Як то про наші села? спітасте цікаво. Не про села, а про село, що має головний свій осідок в невеликім, але в нашім краю найбільшим місті Львові, „ісконні рускім городі“. В тім „ісконні рускім городі“ маємо маленьке село: „література руска“ а в тім маленькім селі „великі“ часопис: „Діло“. Розберім декотрі статі сеї часописи. В ній находимо „дуже важну статі“ про учебники рускі. Говорить ся палко і пламенно, порікає все а наконец верзе ся: „Подумаймо, що ми не маємо і одного свого шкільного підручника, і одної мізерної книжки, а всьо лих і перевіоди“. З гори скажемо, що автора тої статі ми не знаємо, а хоті би ми і знали їго ім'я, не поганили би єго. Не о те бо нам ходить, щоб єго спалюжити, а о те ви-казати, що неправдиве єго говорене і що він, пишучи про учебники рускі, їх ледви чи відвід, а пустив карамана, що они зовсім ні до чого, хоті їх зовсім не знає. Чи авторови не звісно, що написати до часописи десять таких пальних статей, як єго статя в „Ділі“, єсть легше, ніж зладити хоч би один гідний перевод якого учебника? Книжки шкільні суть нераз: желті, місто: погас, верг, запер — яко учебники важні; тому фахові люди нехай їх розбирають старанно і, если потреба, спра-вляють. Однакож не повинно терпіти ся, щоби хто не будь легкомисно, поверховно про них торочив і удаючи велику повагу загалом.

(Дальше буде).

Добра посада дяка сейчас до обняття в Мішкові, і. Більче золоте. Услівя: добрий голос, зране тишка, съвідоцтва дотеперішні, чесність і тверезість а при тім зобовязані провадити добре рентуючу ся крамницю церковну на власну руку або по запевненю кавції в рахунок церкви за умовлену надгороду. Зголошення найрадше устні або письменні до уряду пафіяльного. 385(2)

ЦЕРКОВНА ТОРГОВЛЯ ДОСТАВА“

Львів, ул. Руска 20. — Станіславів, ул. Смолки 1, Перемишль, Ринок 26.
Удержує найкращий вибр великих церковних річей. — Злучила найкращих артистів для виготовлення іконостасів, престолів, кивотів і др. Приймає у Львові золочена чаши і всікі направки. З днала досі загальні призначення. 366(80cc)

Галя оказійна Doroteum у Львові

лише при ул. Ліндого 6
(бічна Коперника)

продажає з вільної руки без

Ліцензії

живіані і нові меблі, що походять із спадщі нових, конкурсних мас, з ліцензій і з приватних домів чи то з пурпурини повдовіння, перенесення, виїзду, або інших родинних відносин. Тепер в такі предмети дешево до набуття: 2 фортеці, кілька ідален, спальні і сальони, броворі й канцелярійні уладження, уладження мужських покоя кавалерських, шафи на книжки, бюрка, бібліотеки, крісла, креденси, столи-отомани, софа, канапи, зеркала, ліампи, годинники, перські і інші дивани, портиери, тиери, образи, мідорити: старинності, мебліки, порцеляни, огнетриві каси, машини до писання, машини до птиця, мояжні меблі, зелінілані, як і загалом усякі бурові уладження до дуже низких, аж до здивовання цінах.

ЗАМІТКА. Відпродуючим свої домові уладження платимо найсолідніші ціни, полагоджуємо заміни, виміни та переховання.

ДОРОТЕУМ, ЛЬВІВ, ул. ЛІНДОГО 6 (бічна Коперника). Пороуміння з провінцією листово, (24—30)

Товариство взаємного кредиту

„Джістер“

у Львові, ул. Руска ч. 20.

Телефон ч. 788.

засноване при Товаристві взаємних обезпеченів „Джістер“ в р. 1895 на підставі закона о створеніннях в р. 1873.

Однічальність членів обмежена до подвійної висоти уділу.

Цілою Товариства є увідлюване кре-диту своїм членам рільникам обезпеченим в „Джістру“ від більше літ.

Проценти від вкладок 4%, без по-тручення податку рентового.

Вкладки приймає і виплачує Каса Дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полуночі.

Кonto в Щадниці почтовій ч. 35.527.

Кonto жирове в банку австро-угор.

Вкладки щадничі К 3,468.296—

Уділи членські К 341.275—

Позички удейні К 3,916.577—

Канцелярії Товариства отворені перед полуночю.

Др. Богдан Барвінський:

Зізд галицького князя Данила з угорським королем Белею IV. в Прешбурзі 1250 р. Історично-критична аналіза. Львів 1901. мала 8° ст. 18. — Ціна 10 сот.

Жигімонт Кейстутович, великий князь Литовсько-руський. Історична монографія. Жовква 1905 8° ст. XIV+170. — Ціна 2 К.

Прешбурзький зізд в справі спадщини по Бабенбергерах. (Причинок до історії великого австрійського безкоролів). Львів 1903. 8° ст. 27. — Ціна 30 с.

Zygmunt Kiejstutowicz, książe starodubski. Львів 1906. 8° ст. 28. — Ціна 50 с.

Історичні причинки. Розвідки, замітки і матеріали до історії України-Русі. I. Жовква 1908 мал. 8° ст. 170. — Ціна 2 К.

Bogurodzicza dzewicza a історичні ви-сновки д-ра Щурата. (В інтересі історичні права). Львів 1906. мала 8° ст. 41. — Ціна 20 с.

Історичний розвій імені українсько-руського народу. Львів 1909, мал. 8° ст. 41. — Ціна 40 с.

Історичні причинки і т. д. Львів 1909 мал. 8° ст. X+94. — Ціна 1 К 50 с.

Оповідання з рідної історії. Жовква 1911 8° ст. 190+XXVI (53 образки)+2 карти. — Ціна 2 К 20 с.

В справі підручника рідної історії для I. класи середніх шкіл. Львів 1911. мал. 8° ст. 79. — Ціна 50 с.

I. Шевченко яко „атеїст“ та поет „ненависті“. II. Безіменні „герої“ і їх кертина робота. (Дві відповіді клеветникам Шевченка) Львів 1910. мл. 8° ст. 16. — Ціна 10 с.

Дістати можна в книгарні Наук. Товариства Шевченка у Львові, Ринок 10.

Поручає ся

Всечеснійному рускому Духовенству до уживити свого і церков:

Напівник Церковний

(Іgn. Полотнюка)

поручений Всесвітл. Митропол. Ордина-ріятом.

Половина чистого доходу зі спро-дажі, призначена на цілі Руского Това-риства педагогічного.

Ціна книжки К 3 — правл. 4 К. Замовлення слати до Канцелярії Руского Товариства педагогічного у Львові, Мок-нацького 12. 376(12)

!!! Купуйте !!!

до АМЕРИКИ КАНАДИ

найліпше перевозить

Лінія Кунарда

у ЛЬВОВІ ул. Городецька 99.

Ціна переправи кораблем 220 корон за дорослі особи разом з поголовним податком, а 120 К за діти понизше 12 літ з погол. подат.

Уважайте на ч. 99.

ВІДІЗД З ПОРТІВ:

Саксонія з Триесту 14. мая.

Панонія з Триесту 25. мая.

З ЛІВЕРПОЛЮ:

Найскоріші і найвельичавіші пароходи на сьогодні:

Люзітанія, дні 18/5, 8/6, 92/6, 27/7.

Марітантія, 1/6, 22/7, 13/7.

одобреній Радою шкільною краєвою і видавний накладом „Видавництва Чина св. Василія В.“ в Жовкові підручник

д-ра Богдана Барвінського п. з. „Оповідання з рідної історії“.

Підручник обнимав 190 сторін тексту XXXVI сторін ілюстрацій (числом 53) на кревідом папері і 2 мапки. В гарній полотняній оправі коштував всього 2 К 20 с.

Сей підручник вперше підручником рідної історії для руских середніх шкіл і дає шкільний молодежі вперше повний образ нашої бувальщини. Писаний так, що надає ся не лише для учнів I. класи середніх шкіл, але при недостачі іншого підручника й для учеників висінніх класів, для руских відлікових шкіл, для семінарій і ліцеїв та до кваліфікаційних іспитів на народніх і відлікових учителів.

Надає ся він до науки в дівочих та хлопічих бурсах і інститутах, а ізва своєї приступності також для наших читальень, для селян і міщан. З хісном може почвати ся з него нашої історії й кондійські освітній Руслан, що не має часу розчитувати ся в обсмістіх книжках.

У Львові набувати можна в Книгарні „Наук. Товариства ім. Шевченка“, Ринок 10.

